

नेपाल राष्ट्र बैंक
केन्द्रीय कार्यालय
विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभाग

इ.प्रा.परिपत्र संख्या : ६५२

मिति :- २०७३/४/२३

नेपाल राष्ट्र बैंक, बैकिङ्ग कार्यालय लगायत अन्य कार्यालय र इजाजतपत्रप्राप्त “क” वर्ग तथा राष्ट्रिय स्तरका “ख” वर्गका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू ।

विषय :- परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा खाता खोल्ने र संचालन गर्ने व्यवस्था सम्बन्धमा ।

महाशय,

परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा खाता खोल्ने, रकम जम्मा गर्ने, खर्च गर्ने तथा खाता संचालन गर्ने सम्बन्धमा देहाय बमोजिमको व्यवस्था गरिएकोले सोही बमोजिम गर्नु/गराउनु हुन विदेशी विनिमय (नियमित गर्ने) ऐन, २०१९ को दफा १२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी यो परिपत्र जारी गरिएको छ ।

१. खाता खोल्न ग्राह्य व्यक्ति, फर्म, कम्पनी, तथा संघ/संस्थाहरू :

परिवर्त्य विदेशी मुद्राको आय श्रोत भएका देहायका व्यक्ति, फर्म, कम्पनी तथा संघ/संस्थाहरूले परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा खाता खोल्न सक्नेछन् ।

- क) अन्तरराष्ट्रिय संघ, संस्था, नियोग, प्रेस, नेपालस्थित विदेशी दुतावास तथा कुटनीतिक नियोग, कुटनीतिक हैसियत प्राप्त व्यक्तिहरू र त्यस्ता संस्थाको कर्मचारी, प्रतिनिधि भई वा काम गरि परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा तलब, भत्ता, पेन्सन आदि पाउने व्यक्तिहरू ।
- ख) नेपालमा विधिवत दर्ता भई अनुमति पाई कार्य गर्ने विदेशी संघ, संस्था, कम्पनी, फर्म र तिनका एजेन्ट (प्रतिनिधि) ।
- ग) नेपालमा विधिवत दर्ता भई विदेशमा सेवा पु-याउने म्यानपावर लगायतका कम्पनी/फर्म तथा संगठित इकाईहरू ।
- घ) विदेशमा नोकरी, व्यवसाय तथा सेवा लगायतका आयमूलक कार्य गर्ने नेपाली नागरिकहरू ।
- ङ) विदेशमा तालिम, सेमिनार, अध्ययन, अध्यापन, पर्यटन लगायतका औपचारिक तथा अनौपचारिक एवं निजी भ्रमणमा जाने नेपाली नागरिकहरू ।
- च) लेख, रचना, पुरस्कार, रोयल्टी एवं कन्सल्टेन्सी सेवा वापत परिवर्त्य विदेशी मुद्रा आर्जन गर्ने संघ, संस्था, कम्पनी/फर्म तथा नेपाली नागरिकहरू ।

- छ) नाफा आर्जन गर्ने उद्देश्य नभएका परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा सहयोग अनुदान पाउने र नेपालमा विधिवत दर्ता भई कार्य गर्ने अनुमति पाएका अन्तरराष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय गैह्र सरकारी तथा सामाजिक संघ संस्थाहरू ।
- ज) प्रचलित कानून बमोजिम नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकायबाट स्वीकृति प्राप्त गरी नेपालमा कार्य गर्ने, बसोबास गर्ने तथा पर्यटकको रूपमा नेपाल आउने विदेशी नागरिकहरू ।
- झ) विदेशी सरकार वा संघ संस्था कम्पनी आदिबाट क्षतिपूर्ति प्राप्त गर्ने नेपाली नागरिकहरू ।
- ञ) निर्यात तथा पर्यटन क्षेत्रबाट परिवर्त्य विदेशी मुद्रा आर्जन गर्ने कम्पनी, फर्म लगायतका व्यवसायीहरू ।
- ट) वीमा समितिबाट वीमा व्यवसाय गर्न इजाजत प्राप्त गरी विदेशी मुद्रामा प्रिमियम र विदेशी इन्सुरेन्स कम्पनीहरूबाट विदेशी मुद्रा प्राप्त गर्ने वीमा कम्पनीहरू ।
- ठ) यस विभागबाट विदेशी मुद्राको कारोबार गर्न इजाजतपत्र प्राप्त विप्रेषण (Remittance), मनिचेन्जर, एयरलाइन्स, होटल, कार्गो, कुरियर, ट्राभल, ट्रेकिङ्ग -याफ्टिङ्ग, माउण्टेनियरिङ्ग लगायतका विविध पर्यटकीय सेवा उपलब्ध गराउने कम्पनी/फर्म तथा संगठित निकायहरू ।
- ड) ग्लोबल टेण्डर अन्तरगत ठेक्का प्राप्त गरेको ठेकेदार व्यक्ति तथा संस्थाहरू ।
- ढ) विदेशी दुतावास, कुटनीतिक नियोग, विदेशी संघ संस्था वा कम्पनीसँग सम्झौता/सहमति/ गरी कार्यादेश पाएका वा Deemed Export को माध्यमबाट वस्तु तथा सेवा आपूर्ति गराए वापत विदेशी मुद्रामा भुक्तानी पाउने नेपाली कम्पनी/फर्म लगायतका संगठित संघ संस्था र नेपाली नागरिकहरू ।
- ण) गैह्र आवासीय नेपाली नागरिकहरू ।
- त) दान, दातव्य, उपहारप्राप्त गर्ने कुनै व्यक्ति/फर्म/कम्पनी वा संस्था ।

२. खाताको किसिम:

परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा देहाय बमोजिम ४(चार) किसिमका खाता खोल्न सकिनेछ ।

(क) चल्ती खाता (ख) बचत खाता (ग) कल खाता र (घ) मुद्दति खाता ।

३. खाता खोल्न पाइने परिवर्त्य विदेशी मुद्राहरू:

नेपाल राष्ट्र बैंकले दैनिक रूपमा प्रकाशित गर्ने विनिमय दर सम्बन्धी सूचनामा समावेश भएका परिवर्त्य विदेशी मुद्राहरू मध्ये भारतीय रूपैया वाहेक खरिद तथा बिक्री दुवै दर उल्लेख भएका मुद्राहरू ।

४. खाता खोल्ने तथा संचालन गर्ने प्रकृया:

परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा खाता खोल्दा तथा त्यसरी खोलिएका खाताहरू संचालन गर्दा देहाय बमोजिम गर्नु/गराउनु पर्नेछ ।

- क) खाता खोल्दा तथा संचालन गर्दा आफ्नो ग्राहकको स्पष्ट पहिचान (Know your customer) कायम हुने गरी सम्पत्ती शुद्धिकरण (मनि लाउण्डरिङ्ग) निवारण ऐन, २०६४, विदेशी विनिमय (नियमित गर्ने) ऐन, २०१९ विदेशमा लगानी गर्न प्रतिबन्ध लगाउने ऐन, २०२१ लगायतका प्रचलित ऐन, नियम तथा सो अन्तरगत जारी भएका निर्देशन, परिपत्र, आदिमा भएका व्यवस्थाहरू पालना गर्नु पर्नेछ ।
- ख) गैह्र आवासीय नेपाली नागरिकको नाममा खाता खोल्दा नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकायबाट जारी भएको गैह्र आवासीय नेपाली नागरिकको परिचयपत्रको प्रतिलिपि समेत लिनु पर्ने छ । खाता सन्चालनको लागि सो प्रमाणपत्र अध्यावधिक रूपमा नवीकरण समेत भएको हुनु पर्नेछ ।
- ग) कुटनैतिक हैसियत प्राप्त व्यक्तिहरूको खाता खोल्दा नेपाल सरकार, परराष्ट्र मन्त्रालयबाट जारी भएको प्रमाण पेश गर्नु पर्नेछ ।
- घ) परिवर्त्य विदेशी मुद्राको आफ्नै श्रोत भएका निकाय तथा व्यक्तिहरूलाई मात्र यस्तो खाता खोल्न दिनु पर्नेछ । यस व्यवस्था अन्तरगत वैदेशिक रोजगारमा गएका वा वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका, निजी वा अफिसियल भ्रमणमा विदेश गई फर्केका नेपाली नागरिकहरूले राहदानी सुविधा र अन्य खर्च वापत सटही गरेको परिवर्त्य विदेशी मुद्रा भ्रमण सकिई बांकी रहन गएमा बचेको परिवर्त्य विदेशी मुद्रा नयां खाता खोल्न वा भै रहेको खातामा जम्मा गर्न सक्नेछन् ।
- ङ) तत्काल श्रोत नखुल्ने तर विदेशी मुद्रा पछि प्राप्त हुने गरी भएका कुनै पनि लिखतको आधारमा विदेशी मुद्रा प्राप्त भएपछि मात्र संचालन हुने गरी सम्बन्धित बैंक वित्तीय संस्थाले आफ्नो नियमको परिधिभित्र रही शुन्य मौज्दातमा समेत खाता खोल्न दिन सक्नेछन् ।
- च) खातामा नगदै रकम जम्मा गर्दा परिवर्त्य विदेशी मुद्राको श्रोत खुल्ने कागजात वा प्रमाण लिनु पर्नेछ । व्यक्ति विशेषले अमेरिकी डलर ५,०००।- (पाँचहजार) वा सो बराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा भन्दा बढी हुने गरी नगदै जम्मा गर्न ल्याएमा निज नेपाल प्रवेश गर्दाको प्रवेश विन्दुमा घोषणा गरेको प्रमाणको आधारमा मात्र जम्मा गर्न सकिनेछ । एउटै व्यक्ति विशेषले पटक पटक गरी उल्लिखित सिमाभन्दा बढी नगदै विदेशी मुद्रा जम्मा गर्न ल्याएमा निज पटक/पटक विदेश गई फर्केको भन्ने व्यहोरा वा सिमा भन्दा बढी हुने विदेशी मुद्राको श्रोत यकिन गरेर मात्र जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

- छ) विदेशी नागरिक (पर्यटक समेत) को खाता खोल्दा निजहरुको भिषा अवधिसम्म मात्र खाता संचालन हुन सक्ने गरी खोल्नु पर्नेछ । यस्तो खाता भिषाको अवधि थप भएको आधारमा पुनः संचालन गर्न सकिनेछ । विदेशी नागरिक (पर्यटक समेत) ले नेपालमा रहँदा/बस्दा खोलेको विदेशी मुद्राको खाताबाट नेपालमा भुक्तानी दिने प्रयोजनका लागि मात्र बैंक खाता संचालनलाई निरन्तरता दिन चाहेमा निजको व्यक्तिगत विवरण अद्यावधिक गरी खाता संचालनलाई निरन्तरता दिन सकिनेछ । खातावाल विदेशी नागरिक विदेश फर्कि जाने भएमा सो पुष्टि हुने कागजात लिई निजको खातामा बाँकी रहेको विदेशी मुद्रा खाता बन्द गरी निजको खाता रहेको विदेशी बैंकमा पठाउन सकिनेछ ।
- ज) विदेशी मुद्राको आम्दानी वा श्रोत प्रमाणित हुने Negotiable Instrument मार्फत पनि खातामा रकम जम्मा गर्न सकिनेछ । तर त्यस्तो Instrument को प्राप्त (Payee) खातावाल आफै हुनु पर्नेछ । अरूको नामबाट दरपीठ (Endorse) भएको हुनु हुँदैन । तर विदेशी नागरिकको नाममा रहेको Transferable Negotiable Instrument भने सम्बन्धित प्राप्त (Payee) ले अर्को विदेशी नागरिकको नाममा दरपीठ (Indorse) गरि दिएको छ भने त्यस्तो Instrument को परिवर्त्य विदेशी मुद्रा सम्बन्धित विदेशी नागरिकको खातामा जम्मा गर्न भने सकिनेछ ।
- झ) एकाघर परिवारका सदस्यहरू बीच दुई वा दुई भन्दा बढी व्यक्तिहरूको नाममा संयुक्त खाता पनि खोल्न सकिनेछ । यस्तो खातामा रकम जम्मा गर्दा खातावाल मध्ये कम्तिमा कुनै एकको परिवर्त्य विदेशी मुद्राको आय श्रोत खुल्ने कागजात वा प्रमाण लिनु पर्नेछ ।
- ञ) व्यक्तिगत खातावालले अख्तियार प्रदान गरेमा निजको श्रीमती, बाबु, आमा, छोरा, छोरीले पनि त्यस्तो अख्तियार बमोजिम खाता संचालन गर्न पाउने छन् । तर यस्तो अख्तियार प्रदान गर्दा सम्बन्धित निकायबाट प्रमाणित भएको नाता प्रमाणित प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि अनिवार्य रूपमा लिनु पर्नेछ ।
- ट) संस्थागत खाताको हकमा सम्बन्धित संघ संस्थाको संचालक समिति वा सो संस्थाबाट अख्तियार प्राप्त निकाय/पदाधिकारीले तोके बमोजिम नियमानुसार खाता संचालन गर्नु पर्नेछ ।
- ठ) प्रचलित व्यवस्था बमोजिम वा नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकायबाट माल सामान आयात गर्न स्वीकृति प्राप्त खातावालले विदेशबाट माल सामान आयात गर्दा आयात सम्बन्धी अर्थात् प्रचलित व्यवस्था बमोजिम भुक्तानी गर्न सक्नेछन् ।

- ड) युआन वाहेक अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा खोलिएका खातामा रहेको विदेशी मुद्रा वा नगद सटही गरी परिवर्तन गर्न चाहेमा प्रचलित विनिमय दरमा सटही गरी जम्मा गर्न वा खाता खोली दिन सकिनेछ ।
- ढ) खाताको अवधि, न्युनतम मौज्दात, व्याज दर लगायत खाता सन्चालन सम्बन्धी अन्य प्रकृया सम्बन्धित बैंक वित्तीय संस्थाले तय गरे बमोजिम हुनेछ । खाता संचालन पश्चात खाता संचालन सम्बन्धी कुनै पनि व्यवस्था परिवर्तन भएमा खातावालालाई जानकारी गराउनु पर्नेछ ।
- ण) यस विभागबाट परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा कारोवार गर्न इजाजत प्राप्त निकायको खाता त्यस्तो इजाजतपत्रको अवधि बहाल रहेसम्म मात्र संचालन हुने गरी खोल्नु पर्नेछ । साथै त्यस्तो इजाजतपत्रको अवधि समाप्त भएको ३० दिनसम्म पनि इजाजतपत्र नवीकरण भएको प्रमाण वा यस विभागको स्वीकृति पत्र पेश नगरेमा त्यस्ता खाता संचालनमा पूर्ण रूपमा रोक लगाउनु पर्नेछ । विदेशीलाई सेवा विक्री गरी विदेशवाट प्राप्त भएको रकम त्यस्ता खातामा जम्मामात्र गर्नेगरी स्वीकार गर्न भने सकिनेछ ।
- त) खातावालले चाहेमा एउटा बैंक वित्तीय संस्थाको खातामा रहेको परिवर्त्य विदेशी मुद्रा अर्को बैंक वित्तीय संस्थामा रहेको आफ्नै खातामा चेक वा ट्रान्सफरको माध्यमबाट विदेशी मुद्रामै रकमान्तर गर्न पाउने छन् । यसरी रकमान्तर हुने परिवर्त्य विदेशी मुद्राको सम्बन्धमा जम्मा गर्ने बैंक वित्तीय संस्थाले श्रोतको प्रमाण लिनु पर्ने छैन ।
- (थ) कुनै व्यक्ति वा संस्थाले विदेशी मुद्रामा दान, दातव्य, उपहारप्राप्त गरेमा त्यस्तो विदेशी मुद्राको श्रोत र विवरण खुलाई व्यक्तिको हकमा परिचयपत्र तथा संस्थाको हकमा दर्ता सम्बन्धी कागजातहरु लिई आवश्यक प्रक्रिया पु-याई विदेशी मुद्रामा खाता खोल्न सकिनेछ ।

५. परिवर्त्य विदेशी मुद्रा खाताबाट खर्च गर्ने तरिका :

- क) सामान्यतया परिवर्त्य विदेशी मुद्रा खातामा रहेको मौज्दातले भ्याएसम्म खातावालले आफ्नो खाता खर्च गरी भुक्तानी दिन सक्नेछन् ।
- ख) भुक्तानी पाउने पक्ष नेपाली भए नेपाली रूपैयाँमा र भारतीय भएमा प्रचलित विनिमय दरमा भारतीय रूपैयाँमा मात्र भुक्तानी गर्नु पर्नेछ । तर, भुक्तानी पाउने पक्ष सरकारी निकाय भएको खण्डमा यस्तो बन्देज लागु हुने छैन । त्यस्तै विदेशी मुद्रा कारोवार सम्बन्धमा यस विभागबाट भएका अन्य परिपत्रहरूले गरेको व्यवस्था अनुरूप भुक्तानी गर्न भने यस व्यवस्थाले बाधा पु-याएको मानिने छैन ।

- ग) खातावालले आफ्नो खातामा रहेको परिवर्त्य विदेशी मुद्रा बाहेक अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा भुक्तानी गर्न चाहेमा प्रचलित विनिमय दरमा सटही गरी भुक्तानी गर्न सकिनेछ । तर यस विभागको स्वीकृती नलिई चिनिया मुद्रामा खोलिएको खाताबाट सटही गरी अन्य मुद्रामा भुक्तानी दिन पाइने छैन ।
- घ) आफ्नो खाताबाट व्यक्तिगत खातावालले नगदै परिवर्त्य विदेशी मुद्रा भिक्न चाहेमा कुटनीतिक हैसियत प्राप्त व्यक्तिहरूलाई नगदमै पनि भुक्तानी दिन सकिने छ र यसरी नगदमा भुक्तानी गर्दा नगद नोटहरू पछि Counterfeit ठहरिएमा खातावाल स्वयं जिम्मेवार हुनु पर्ने व्यहोराको शर्त राखी भुक्तानी गर्नु पर्नेछ । अन्य खातावालको हकमा विदेश जानु परेको अवस्थामा मात्र प्रचलित व्यवस्था बमोजिम नगदमा यु.एस.डलर ५,०००- वा सो बराबरको रकम सम्म भुक्तानी दिन सकिनेछ । सो भन्दा बढीको नगद सटही दिनु परेको खण्डमा औचित्यको आधारमा सम्बन्धित बैंक तथा वित्तीय संस्थाको शाखा/कार्यालय प्रमुखले स्वीकृति दिएमा यस्तो सटही प्रदान गर्न सकिनेछ ।
- ङ) कुनै पनि खातावालले विदेशबाट लिएको सेवाको भुक्तानी गर्दा सो भुक्तानीमा प्रचलित कानून बमोजिम लाग्ने अग्रिम कर (TDS) दाखिला गरेको प्रमाण लिनु पर्नेछ ।
- च) नेपाली नागरिकहरूको नाममा खोलिएको कुनै पनि किसिमको परिवर्त्य विदेशी मुद्रा खाताबाट सम्बन्धित खातावाल र निजको परिवारका सदस्यहरूलाई देहाय बमोजिम आवश्यक पर्ने परिवर्त्य विदेशी मुद्रा खर्च गर्न सकिनेछ । सो भन्दा बढी रकम आवश्यक परेमा प्रकृया पु-याई अन्य माध्यमबाट सटही सुविधा प्रदान गर्नु पर्नेछ ।
- १) विदेशमा भ्रमण, औषधोपचार, अध्ययनमा जानु परेमा वा गई सकेको अवस्थामा रकम अपुग भएमा प्रयोजन र परिवारको सदस्य भएको पुष्टि हुने कागजातको आधारमा आवश्यकता अनुरूपको खर्च ।
 - २) विदेशबाट आयात गर्न वा आयात गरेको माल सामानको भुक्तानी गर्नु परेमा व्यक्तिगत प्रयोगको लागि आयात गर्न सकिने भनि तोकिएका वस्तुहरू, भिटी गुण्टा सुविधा अन्तरगतका वस्तुहरू तथा नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकायबाट आयात गर्न स्वीकृति लिइएका वस्तुहरू प्रचलित व्यवस्था बमोजिम वार्षिक अमेरिकी डलर १५,०००- (पन्ध्र हजार) सम्म आयात गर्दा भुक्तानी गर्नु पर्ने रकम ।
 - ३) विदेशी संस्थाबाट लिइएको सेवा पुष्टि हुने आवश्यक कागजातको आधारमा सम्बन्धित संस्थालाई भुक्तानी गर्नु पर्ने वार्षिक अमेरिकी डलर १५,०००- (पन्ध्र हजार) वा सो बराबर हुने अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा ।

- ४) हवाई टिकट वा माल सामान आयातको सिलसिलामा हुवानी तथा वीमा शुल्क भुक्तानीको लागि आवश्यक पर्ने बिल/बिजक आदिमा उल्लिखित विदेशी मुद्रा । यस्तो रकम भुक्तानी गर्दा एकाउण्ट पेई ड्राफ्ट/टि.टि/चेकको माध्यमबाट मात्र गर्नु पर्नेछ ।
- (५) विदेशी मुद्रामा आय आर्जन गरी विदेशी मुद्रामा खाता भएका स्वदेशी व्यक्ति, फर्म, कम्पनी एवं नेपाली नागरिकहरु विदेश भ्रमणमा जांदा आफ्नो खातामा भएको विदेशी मुद्रा प्रचलित व्यवस्था बमोजिम उपयोग गर्न चाहेमा विदेशी मुद्रा मौज्जादातबाट एक पटक वा पटक पटक गरी वर्षमा बढीमा अमेरिकी डलर १५,०००।- (अमेरिकी डलर पन्ध्र हजार) सम्म वा सो बराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा बैंकिङ्ग उपकरण मार्फत उपयोग गर्न सकिनेछ ।
- (६) अन्तरराष्ट्रिय संघ-संस्थाहरुमा काम गरी तलव भत्ता तथा पेन्सनको रूपमा विदेशी मुद्रा आर्जन गर्ने नेपाली नागरिकहरुले आवश्यक कागजातको आधारमा नेपाली बैंकहरुमा खोलिएको विदेशी मुद्रा खातामा जम्मा भएको परिवर्त्य विदेशी मुद्रा प्रचलित व्यवस्थाले खर्च गर्न छुट दिएका वस्तु आयात र पर्यटन, शिक्षा, स्वास्थ्य जस्ता सेवा खरीदका लागि एक पटकमा अमेरिकी डलर १५,०००।- (पन्ध्र हजार) वा पटक पटक गरी एक वर्षमा जम्मा अमेरिकी डलर २०,०००।- (विस हजार) वा सो बराबर सम्मको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा उपयोग गर्न सकिनेछ । तर यस्तो सटही पूंजीगत लगानीको रूपमा उपयोग गर्न पाइने छैन।
- छ) वस्तु तथा सेवा निर्यात र पर्यटन क्षेत्रबाट भएको आर्जनबाट परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा खोलिएको खाताबाट देहाय बमोजिम परिवर्त्य विदेशी मुद्रा खर्च गर्न सकिनेछ ।
- १) आफ्नो तथा आफ्नो सिष्टर कन्सर्नको लागि आवश्यक पर्ने माल सामान प्रचलित व्यवस्था बमोजिम आयात गर्न वा आयात भएको आधिकारीक प्रमाणको आधारमा भुक्तानी गर्न । सिष्टर कन्सर्नको लागि भुक्तानी गर्नु परेमा प्रचलित परिभाषा अनुरूप सिष्टर कन्सर्न हो भन्ने व्यहोरा प्रमाणित हुने कागजात लिनु पर्नेछ ।
- २) निर्यात भएको वस्तु तथा सेवाको गुणस्तर, परिमाण आदिमा फरक परेको कारणले विदेशी आयातकर्ताबाट सम्बन्धित बैंक वित्तीय संस्था मार्फत दावी पर्न आएमा निर्यात भई सो को भुक्तानी प्राप्त भएको पुष्टि हुने कागजातहरू र आधिकारिक दावीको आधारमा प्रति निर्यात/कन्साइन्टमेण्ट बढीमा अमेरिकी डलर १,०००।- वा सो बराबर मध्ये जुन कम हुन्छ, सो रकम सम्बन्धित विदेशी आयातकर्ताले पाउने गरी भुक्तानी गर्न ।

- ३) आफ्नो तथा आफ्नो सिष्टर कन्सर्नको लागि विदेशी संस्थाबाट लिने विविध सेवा, अदृश्य आयात (Invisible import) लिए/गरेको पुष्टि हुने कागजात/बिल बिजकको आधारमा अमेरिकी डलर १५,०००।-(पन्ध्र हजार) वा सो बराबर हुने रकम सम्बन्धित पक्षलाई भुक्तानी गर्न तथा यस्तै प्रयोजनको लागि नियमक निकायको सिफारिश/स्वीकृति वा यस विभागको स्वीकृतिको आधारमा सो सीमा भन्दा बढी रकम भुक्तानी गर्न ।
 - ४) आफ्नो तथा आफ्नो सिष्टर कन्सर्नको व्यापार व्यवसाय प्रवर्द्धनको लागि विदेशमा आयोजना हुने मेला, प्रदर्शनी आदिमा भाग लिने, अन्तरराष्ट्रिय संघ संस्थामा आवद्धता हुने, सदस्यता लिने आदि प्रयोजनको लागि स्टल बुकिङ्ग, सेवा शुल्क, दर्ता सदस्यता, आवद्धता शुल्क आदि सम्बन्धित संस्थालाई भुक्तानी गर्न ।
 - ५) नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकायबाट इजाजत/स्वीकृति प्राप्त गरी विदेशमा शाखा/सम्पर्क कार्यालय/प्रदर्शन कक्ष आदि स्थापना गरेको अवस्थामा सो को प्रमाणको आधारमा विद्यमान व्यवस्था बमोजिम त्यस्ता कार्यालय संचालनको लागि आवश्यक पर्ने भुक्तानी गर्न ।
 - ६) यस विभागको इ.प्रा. परिपत्र संख्या: ४१६ मा भएको व्यवस्था बमोजिम भ्रमण खर्च प्रदान गर्न ।
- ज) विदेशी राजदुतावास कुटनीतिक नियोगहरूले खोलेको खाताहरूबाट देहाय बमोजिम परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा खर्च गर्न सकिनेछ :
- १) कुटनीतिक सुविधा, नेपालका संघ/संस्था आदिलाई अनुदान/सहयोगको रूपमा उपलब्ध गराउने, नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकायको स्वीकृतिको आधारमा र आफ्नो उपयोग समेतको प्रयोजनको लागि प्रचलित व्यवस्था बमोजिम गरिने आयातको भुक्तानी गर्न ।
 - २) प्रचलित कानूनले निषेध गरेको वाहेकका अन्य कुनै पनि प्रयोजनको लागि विदेशस्थित व्यक्ति, निकाय आदिलाई भुक्तानी गर्न तथा रकमान्तर गर्न ।
 - ३) आफना पदाधिकारी/कर्मचारीहरू विदेश भ्रमणमा जाँदा नियमानुसार उपलब्ध गराइने दैनिक तथा भ्रमण खर्च लगायतका खर्चको भुक्तानी गर्न ।
 - ४) माथि उल्लिखित प्रयोजनका लागि भारतमा समेत सि.आई.एफ (CIF) मूल्य सम्ममा परिवर्त्य विदेशी मुद्रा वा भारतीय मुद्रामा भुक्तानी गर्न ।

भ) कुटनीतिक हैसियत प्राप्त विदेशी नागरिक, गैह्र आवाशीय नेपाली नागरिक र विदेशी नागरिकहरूले खोलेको खाताहरूबाट देहाय बमोजिम परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा खर्च गर्न सकिनेछ :

- १) कुटनीतिक हैसियत प्राप्त विदेशी नागरिकहरूले कुटनीतिक सुविधा अन्तरगत प्रचलित व्यवस्था बमोजिम गर्ने आयातको भुक्तानी गर्न ।
- २) नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकायको स्वीकृति लिई प्रचलित व्यवस्था बमोजिम अन्य आयातको भुक्तानी गर्न ।
- ३) प्रचलित कानूनले निषेध गरेको वाहेकका अन्य कुनै पनि प्रयोजनको लागि विदेशस्थित व्यक्ति, निकाय आदिलाई भुक्तानी/रकमान्तर गर्न ।
- ४) माथि उल्लिखित प्रयोजनका लागि भारतमा समेत सि.आई.एफ (CIF) मूल्य सम्ममा परिवर्त्य विदेशी मुद्रा वा भारतीय मुद्रामा भुक्तानी गर्न ।

ब) अन्तरराष्ट्रिय संघ/संस्था/पेश, विदेशी संघ/संस्था, नाफा आर्जन गर्ने उद्देश्य नभएका अन्तरराष्ट्रिय / राष्ट्रिय गैह्र सरकारी तथा सामाजिक संस्थाहरूले खोलेका खाताबाट देहाय बमोजिम परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा खर्च गर्न सकिनेछ ।

- १) आफ्नो उपयोग वा नेपालस्थित संघ संस्थालाई अनुदान/सहयोगको रूपमा उपलब्ध गराउने प्रयोजनको लागि र नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकाय वा नियमनकारी निकायको स्वीकृति/सिफारिशमा प्रचलित व्यवस्था बमोजिम गरिने अन्य आयातको भुक्तानी गर्न ।
- २) आफ्नो पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरू विदेश भ्रमणमा जाँदा नियमानुसार उपलब्ध गराउने दैनिक तथा भ्रमण लगायतका खर्चको भुक्तानी गर्न ।
- ३) आफ्नो मातृ संस्था/अनुदान सहयोग प्रदायक संस्थासंग भएको लिखित संभौता/सहमति/सहकार्य आदिको आधारमा नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकाय वा नियमनकारी निकायबाट स्वीकृति/सिफारिश भएको कार्यक्रम संचालनको लागि मुलुक बाहिर तथा मुलुक भित्रै भुक्तानी गर्न । यस्तो कार्यक्रमको लागि भुक्तानी गर्दा विदेशबाट प्रतिनिधित्व गर्ने विदेशी नागरिकलाई मात्र निज नेपाल प्रवेश गरी कार्यक्रममा सहभागी भएको प्रमाणको आधारमा दैनिक भत्ता लगायतका खर्च विदेशी मुद्रामा नगदमा समेत भुक्तानी गर्ने प्रयोजनको लागि नगद नोटहरू पछि Counterfeit ठहरिएमा खातावाल स्वयंम जिम्मेवार हुनु पर्ने शर्त राखी नगदमा समेत भुक्तानी गर्न सकिनेछ । यस्तो भुक्तानी गरेको रकमको भरपाई सहितको विवरण पेश गर्न लगाउनु पर्नेछ ।

- ४) माथि उल्लिखित प्रयोजनका लागि भारतमा समेत सि.आई.एफ (CIF) मूल्य सम्ममा परिवर्त्य विदेशी मुद्रा वा भारतीय मुद्रामा समेत भुक्तानी गर्न सकिने छ ।
- ट) यस बैंकबाट परिवर्त्य विदेशी मुद्राको कारोवार गर्न इजाजतपत्र प्राप्त विप्रेषण (Remittance), मनिचेन्जर, ट्राभल, ट्रेकिङ्ग, कार्गो, होटल, एयरलाइन्स तथा सोको जि.एस.ए/पि.एस.ए लगायत देहाय बमोजिमको अन्य निकायहरूले खोलेका खाताबाट देहाय बमोजिम परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा जम्मा/खर्च गर्न सकिनेछ :
- १) विप्रेषण (Remittance) सम्बन्धी कारोवार गर्ने निकाय :
- क) विदेशस्थित बैंक/वित्तीय संस्थाहरूबाट यस्ता निकायको नाममा प्राप्त हुने रकम मात्र जम्मा गर्न सकिनेछ ।
- ख) जम्मा भएको परिवर्त्य विदेशी मुद्रा खातामा जम्मा भएको मितिले १५ दिन सम्म मात्र राख्न सकिने छ । सो अवधि नाघेपछि बैंक/वित्तीय संस्थाले अनिवार्य रूपमा नेपाली रुपैयाको खातामा रकमान्तर गर्नु पर्नेछ ।
- ग) परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा प्राप्त हुने कमिशन वापतको रकम आर्जन प्रमाणित हुने कागजातको आधारमा वेग्लै खाता खोली जति अवधिसम्म पनि राख्न सकिनेछ ।
- घ) खातामा रहेको विदेशी मुद्रा मौज्दात यस बैंक तथा यस बैंकबाट विदेशी मुद्रामा कारोवार गर्ने इजाजतपत्र प्राप्त कुनै पनि बैंक /वित्तीय संस्था तथा विद्युत खरिद (Power Purchase) को लागि नेपाल विद्युत प्राधिकरणलाई विक्री गर्न सकिनेछ ।
- ड) कमिशन वापतको आर्जन रकमबाट खोलेको **विदेशी मुद्रा** खाताबाट आफ्नो प्रयोजनको लागि प्रचलित व्यवस्था बमोजिम गरिने आयातको भुक्तानी, **अमेरिकी डलर १५,०००/- (पन्ध्र हजार)** वा सो बराबर सम्म विदेशी संस्थासँग लिएको सेवाको भुक्तानी, आफ्ना पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरू विदेश भ्रमणमा जाँदा नियमानुसार उपलब्ध गराउने दैनिक तथा भ्रमण लगायतका खर्चको भुक्तानी गर्न सकिनेछ ।
- च) भारतमा कार्यरत नेपालीहरूको आर्जनलाई भारतीय रुपैयाँमा नेपाल भित्र्याउने कार्यमा संलग्न विप्रेषण कारोवार गर्ने निकायले देहायका शर्तहरू अन्तरगत रही भारतीय रुपैयाँमा समेत खाता खोल्न सक्नेछन् :
- १) भारतीय रुपैयाँमा प्राप्त हुने रेमिटान्स र सो वापतको कमिशन रकम मात्र जम्मा गर्न सकिनेछ ।

- २) जुन बैंक वित्तीय संस्था मार्फत रकम प्राप्त भएको हो सोही बैंक वित्तीय संस्थामा खाता खोल्नु पर्नेछ ।
- ३) यस्तो खातामा रहेको मौज्दात यस बैंक तथा यस बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त बैंक वित्तीय संस्थालाई बिक्री गर्न सकिनेछ ।
- ४) यस्तो खातामा जम्मा भएको रकम जम्मा भएको मितिले ७ (सात) कार्यदिन सम्म मात्र खातामा राख्न पाइनेछ । सो अवधि नाघेपछि बैंक/वित्तीय संस्थाले अनिवार्य रूपमा नेपाली रुपैयाँमा रकमान्तर गर्नु पर्नेछ ।
- ५) भारतीय रुपैयाँको विनिमय दरको थपघटबाट यस्तो खातामा हुने लाभहानीको मिलान यस बैंकबाट निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

२) मनिचेन्जर (Money Changer) कारोवार गर्ने फर्म/कम्पनी:

- क) मनिचेन्जर/फर्म/कम्पनी आफैले खरिद गरेको परिवर्त्य विदेशी मुद्रा मात्र त्यस्तो फर्म / कम्पनीले खोलेको परिवर्त्य विदेशी मुद्रा खातामा जम्मा गर्न सकिनेछ ।
- ख) खातामा रहेको विदेशी मुद्रा मौज्दात यस बैंक तथा यस बैंकबाट विदेशी मुद्राको कारोवार गर्न इजाजतपत्र प्राप्त नेपालस्थित बैंक/वित्तीय संस्थालाई बिक्री गर्न सकिनेछ ।
- ग) प्रचलित व्यवस्था बमोजिम नेपाली नागरिकलाई पासपोर्ट सुविधा वापतको विदेशी मुद्रा बिक्री गर्न समेत इजाजतपत्र प्राप्त गरेका मनिचेन्जर फर्म/कम्पनीले सो प्रयोजनको लागि आफ्नो खाताबाट नगदमै विदेशी मुद्रा भिक्न चाहेमा विदेशी मुद्रा बिक्री गरेको विवरण (नेपाली नागरिकको नाम, पासपोर्ट नम्बर र सटही लिएको परिवर्त्य विदेशी मुद्राको किसिम र रकम देखिने गरी) पछि पेश गर्नु पर्ने शर्तमा सम्बन्धित बैंक/वित्तीय संस्थाले उपलब्ध भएसम्म परिवर्त्य विदेशी मुद्रा नगदमा उपलब्ध गराउन सक्नेछन् । यसरी परिवर्त्य विदेशी मुद्रा उपलब्ध गराउँदा अघिल्लो पटक उपलब्ध गराएको विदेशी मुद्राको बिक्री विवरण उपलब्ध नगराउने मनिचेन्जरलाई थप रकम उपलब्ध गराउन पाइने छैन ।

३) ट्राभल, ट्रेकिङ्ग, कार्गो, कुरियर, होटल, एयरलाइन्स तथा सोको जि.एस.ए/पि.एस.ए र अन्य निकायहरू:

- क) आफ्नो प्रिन्सिपल वा जि.एस.ए/पि.एस.ए लाई रिप्याट्रिएशन गर्नु पर्ने गरी विदेशी मुद्रामा बिक्री गरेको सेवा रकमबाट वेग्लै रिप्याट्रिएशन खाता खोल्नु

- पर्नेछ । यस्तो खातामा सेवा बिक्री वापत परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा प्राप्त हुने कमिशन रकम समेत आर्जन प्रमाणित हुने कागजातको आधारमा जम्मा गर्न सकिनेछ ।
- ख) सेवा बिक्री वापत परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा प्राप्त हुने कमिशन वापतको रकम आर्जन प्रमाणित हुने कागजातको आधारमा वेग्लै परिवर्त्य विदेशी मुद्रा खातामा समेत राख्न सकिनेछ ।
- ग) परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा रिप्याट्रिएशन गर्नु पर्ने रकम रिप्याट्रिएशन खाताबाटै खर्च गर्नु पर्नेछ ।
- घ) रिप्याट्रिएशन खाताबाट रिप्याट्रिएशन गरी बाँकी रहेको विदेशी मुद्रा विद्यमान व्यवस्था बमोजिम भ्रमण खर्च उपलब्ध गराउने प्रचलित व्यवस्था बमोजिम आफ्नो उपयोगको लागि गरिने आयातको भुक्तानी गर्ने तथा **अमेरिकी डलर १५,०००-** (पन्ध्र हजार) वा सो बराबर सम्मको सेवा लिए वापत विदेशी संस्थालाई भुक्तानी गर्न प्रयोजनको लागि खर्च गर्न सकिनेछ ।
- ४) वैदेशिक रोजगारमा पठाउने वैदेशिक रोजगार व्यवसायी फर्म/कम्पनी/संस्था:
- क) नेपाल वैदेशिक रोजगार संघको सिफारिसमा वैदेशिक रोजगार व्यवसायी फर्म/कम्पनी/संस्थाहरूले परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “क” वर्गका वाणिज्य बैंकहरूमा खाता खोल्न सक्नेछन् ।
- ख) वैदेशिक रोजगार व्यवसायी फर्म/कम्पनी/संस्थाहरूले विदेशस्थित एजेन्टहरूबाट विदेशी मुद्रामा प्राप्त गर्ने सम्पूर्ण कमिशन, शुल्क आदि बैकिंग प्रणाली मार्फत आफ्नो विदेशी मुद्राको खातामा जम्मा गर्न सक्नेछन् ।
- ग) वैदेशिक रोजगार व्यवसायी फर्म/कम्पनी/संस्थाहरूले विदेशमा भुक्तानी गर्नुपर्ने सेवा शुल्क, कमिशन, एजेन्सी शुल्क, रिसोर्सिङ्ग शुल्क आदि वील भरपाई/इन्भ्वाईसको आधारमा सटही गरी इजाजतपत्रप्राप्त “क” वर्गका वाणिज्य बैंकहरू मार्फत भुक्तानी पठाउन सक्नेछन् ।
- घ) वार्षिक १०० (एकसय) सम्म कामदार पठाउने वैदेशिक रोजगार व्यवसायी फर्म/कम्पनी/संस्थाहरूको व्यापार प्रवर्द्धन खर्च, मनोरन्जन खर्च वापत व्यवसायीहरू वैदेशिक भ्रमणमा जाँदा निवेदनको आधारमा आफ्नो विदेशी मुद्रा खाताबाट बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले बर्षमा एक पटक वा पटक पटक गरी वढीमा **अमेरिकी डलर १५,०००-** (पन्ध्र हजार) सम्म सटही सुविधा दिन सकिनेछ । यो सुविधा बर्षमा १०० जना भन्दा वढी कामदार पठाउने वैदेशिक रोजगार कम्पनीहरूको हकमा भने बर्षमा एक पटक वा

पटक पटक गरी वढीमा अमेरिकी डलर २०,०००/- सम्मको सटही सुविधा दिन सकिनेछ ।

(ड) इजाजतपत्रप्राप्त "क" वर्गका वाणिज्य बैंकहरूले यसरी सटही दिएको विवरण त्रैमासिक रूपमा यस बैंकलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ

ठ) यस परिपत्रको विभिन्न दफामा उल्लेख भए अनुसार परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा खर्च/भुक्तानी गर्न सकिने सीमा र प्रयोजन बाहेक अन्य प्रयोजनको लागि परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा खर्च/भुक्तानी गर्नु परेमा अनिवार्य रूपमा यस विभागको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

यस बैंकबाट मिति २०७१/९/१८ मा जारी इ.प्रा. परिपत्र संख्या ६३१ खारेज गरिएको छ । साथै खारेज गरिएको परिपत्र अन्तरगत भए गरेका कामकारवाही यसै परिपत्र अन्तरगत भए गरेको मानिनेछ ।

भवदीय,

(भिष्मराज दुपाना)
कार्यकारी निर्देशक

बोधार्थः

१. श्री गभर्नरको कार्यालय ।
२. श्री डेपुटी गभर्नरको कार्यालय ।
३. श्री नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय, वित्तीय क्षेत्र व्यवस्थापन महाशाखा ।
४. श्री नेपाल सरकार, भन्सार विभाग ।
५. श्री नेपाल सरकार वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय ।
६. श्री नेपाल राष्ट्र बैंक, बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग ।
७. श्री नेपाल राष्ट्र बैंक, बैंक सुपरिवेक्षण विभाग ।
८. श्री नेपाल राष्ट्र बैंक, विकास बैंक सुपरिवेक्षण विभाग ।
९. श्री नेपाल राष्ट्र बैंक, सूचना प्रविधि विभाग ।
१०. श्री नेपाल राष्ट्र बैंक, आन्तरिक लेखा परीक्षण विभाग ।
११. श्री नेपाल बैंकर्स संघ ।
१२. श्री डेभलपमेण्ट बैंकर्स एसोसियसन ।